

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Філософія економіки. Історія : монографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Знання, 2011. 927 с.
2. Глушко Т. П. Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти. Київ: Науковий світ, 2008. 212 с.
3. Бодрова В.Г., Бистрякова І.М., Валуйський А.А. Введення у філософію економіки: навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2002. 382 с.

Annotation: The understanding of the essence of the philosophy of economics is considered. The philosophy of economics is studied as a branch of social knowledge.

Key words: business, philosophy of economics, stages, formation philosophy of economics.

Науковий керівник :

Марущак О.В.

канд. філос. наук, старший викладач
кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 664.951.4

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ РИБНИХ КОНСЕРВІВ В ТОРГОВЕЛЬНІЙ МЕРЕЖІ м. ЖИТОМИРА В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

**Габрисюк Ольга Андріївна, Волошин Андрій Сергійович,
Галицький Сергій Юрійович, Мельник Любомир Вікторович,**

здобувачі вищої освіти спеціальності
207 «Водні біоресурси та аквакультура»,
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна

Анотація: досліджено особливості формування асортименту рибних консервів в торговельній мережі м. Житомира.

Ключові слова: рибні консерви, асортимент, заклад торгівлі, види риб, товарні групи, тара, ціна.

Рибні консерви – це продукти з риби та іншої сировини, спеціально оброблені, укладені в банки з різного матеріалу та різної ємкості, герметично закупорені і стерилізовані (пастеризовані). Рибні консерви мають високі споживні властивості, які визначаються насамперед видом, а відповідно – і хімічним складом риби, з якої вони виготовлені. Основною сировиною для виготовлення рибних консервів зазвичай є жива, охолоджена або морожена риба майже всіх родин, насамперед - тріскові, ставридові, оселедцеві, скумбрієві, камбалові, коропові, лососеві та ін.

Найважливішим принципом формування асортименту товарів є забезпечення попиту населення. У зв'язку з цим асортимент товарів повинен мати достатню широту і глибину (1). Одним із принципів формування товарного асортименту на підприємстві роздрібної торгівлі є забезпечення його стійкості, що особливо важливо, коли йдеться про продовольчі товари. Стійкий асортимент дозволяє забезпечити безперебійне та ритмічне товаропостачання

підприємства та стабільне задоволення попиту споживачів не залежно від факторів, що впливають на його коливання та зміни.

Широта та глибина асортименту товарів як на складах роздрібного підприємства, так і на його полицях (в торговому залі тощо) залежатиме від асортиментного профілю торговельного закладу, розміру площ, відведених під розташування товарних груп та підгруп, площі та облаштування складських приміщень, стану пропозиції та попиту на ринку та інших факторів (2).

Метою роботи було дослідження особливостей формування асортиментного ряду рибних консервів в різноманітних торговельних закладах м. Житомира в період військових дій в Україні, а об'єктом – рибні консерви різних груп та підгруп, виробники та імпортери рибних консервів, торговельні заклади, які здійснюють реалізацію рибних консервів в м. Житомирі. Дослідження проводились в різноманітних торговельних закладах м. Житомира протягом року – з кінця лютого 2022 р. до початку березня 2023 року.

Результати досліджень. Проведеними дослідженнями встановлено, що в умовах військового стану в Україні на товарний асортимент та реалізацію рибних консервів в торговельній мережі м. Житомира впливали ряд чинників, а саме:

- ажіотажний попит на консервовані м'ясні та рибні товари на початку військових дій (кінець лютого - березень 2022 р.);
- падіння купівельної спроможності населення, особливо в весняно-літній період 2022 року та зміна споживчих настроїв та уподобань покупців рибних товарів, в тому числі - консервів;
- перманентне коливання чисельності населення, зміна його вікової та соціальної структури;
- зменшення виробництва рибних консервів, як з власної, так і з імпортованої рибної сировини, перш за все – в регіонах бойових дій та на прилеглих до них територіях на Сході та Півдні України;
- зміни в структурі країн-імпортерів в Україну рибних консервів та сировини для їх виготовлення.

Найвужчим асортимент рибних консервів в усіх торговельних закладах міста (гіпер- та супермаркетах, магазинах, торгівельних лотках та точках продажу на продовольчих ринках) був на початку - в середині весни 2022 року, коли в торговельних закладах практично повністю були реалізовані наявні товарні запаси рибних консервів нижчого та середнього цінового діапазону, перш за все – в томатному соусі, рибо-овочеві (як найбільш дешеві та популярні) та в меншій мірі – рибні консерви в олії та натуральні рибні консерви. В окремих торговельних закладах, перш за все – на ринках та в невеликих магазинах на полицях в цей час залишались шпроти (переважно виробництва країн Балтії, як правило, більш дорогі), натуральні консерви та консерви в олії риб родин лососеві, ставридові, скумбрієві – тобто ті, які відносяться до середнього цінового діапазону, а також делікатесні рибні консерви (печінка тріски, ікорна продукція, перш за все – червона ікра), тобто товари вищого цінового діапазону.

З кінця весни - початку літа 2022 р. з торговельних закладів міста поступово почали зникати будь-які рибні консерви виробництва Росії, а з осені 2022 року в торговельній мережі вони практично відсутні. Виняток становлять ікорні консервовані товари (ікра лососевих риб), які знову з'явилися в окремих торговельних закладах в кінці 2022 - на початку 2023 року.

З літа 2022 р. практично в усіх торговельних закладах Житомира почалось поступове розширення асортименту рибних консервів практично усіх товарних груп та підгруп. Розширення відбулось за рахунок збільшення імпорту рибних консервів виробництва країн Євросоюзу – завдяки як прямим поставкам закордонних виробників, так і поставкам, які здійснюють українські імпортери рибних консервів та сировини для них. Найбільш широко з країн-імпортерів рибних консервів представлені: Польща, Ісландія, країни Балтії, Болгарія, Іспанія та Італія; епізодично – Таїланд, Німеччина, Мароко, Хорватія, Чехія та Словаччина та деякі ін.

Наразі, станом на кінець зими 2023 р., асортимент рибних консервів в торговельній мережі м. Житомира достатньо широкий і глибокий та налічує близько сотні різноманітних видів всіх груп та більшості з існуючих підгруп. Найширший асортимент спостерігається у гіпермаркетах («Метро», «Ашан») та супермаркетах: «Сільпо», «Фуршет», «ЕКО-маркет», «АТБ-маркет», дещо менший – в продуктових магазинах та найвужчий – в торгових точках на ринках (3). Досить широкий – до 30 найменувань рибних консервів всіх груп та підгруп асортимент наявний в магазинах преміум-класу, наприклад «Марціпан. Гастрономія преміум», проте представлений він переважно товарами вищого цінового діапазону – як за рахунок високої якості представлених в них рибних товарів, переважно імпортованих, так і за рахунок властивої таким торгівельним закладам цінової «іміджевої» надбавки. Найменша кількість видів рибних консервів (від декількох до 2-3-х десятків) характерна для торговельних точок на ринках міста, до того ж, вони, як правило, належать до нижчого та середнього цінового діапазону.

Більшість видів рибних консервів в торговельних закладах м. Житомира упаковані в стандартну жерстяну, зрідка алюмінієву тару масою нетто 230 - 240 г (типову і таку, яка найкраще реалізовується для більшості вітчизняних рибних консервів), а також в тару масою нетто від 80 - 100 до 110 - 160 г (натуральні рибні консерви, паштети, ікорна продукція). Зрідка, переважно для рибних консервів середнього та вищого цінового діапазону, зустрічається металева або скляна тара масою нетто до- або дещо більше 1000 г, проте вартість таких рибних консервів висока (від 300 - 400 до 600 - 700 грн. і більше), що значно впливає на споживчий попит на них.

Список використаних джерел

1. Rodyna, T.G. (2007). Commodity research and examination of fish products and seafood: a textbook. *Moscow: Academy.*
2. Melnyk T.Yu. (2020). Commodity science: a textbook (for students of economic specialties) Electronic edition. *Zhytomyr: Zhytomyr Polytechnic State University.*
3. Gabrysiuk O. A. (2022). Assortment of canned fish in the trade network of Zhytomyr. *Zhytomyr: Polis National University, 176, 68-75.*

Анотація: *Peculiarities of the formation of the range of canned fish in the trade network of Zhytomyr were studied.*

Ключові слова: *canned fish, assortment, trading establishment, types of fish, product groups, packaging, price.*

**Науковий керівник,
Шульга Ігор Володимирович,**
канд. с.-г. наук, доцент, доцент
кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна